

CHAPITRE VII

Économie du Fils

En examinant les éléments de théologie qui servent de fondement à la doctrine de l'union avec Dieu dans la tradition de l'Église d'Orient, nous avons retracé les lignes générales de l'enseignement sur l'Être increé et l'être créé, sur Dieu et la créature, les deux termes de cette union. Nous sommes parvenus jusqu'aux limites extrêmes de l'être créé, jusqu'aux régions les plus éloignées de Dieu, séparées de Lui non seulement par la nature, en tant qu'être créé, mais aussi par la volonté, créatrice d'un nouveau mode existentiel, celui du péché. Car le péché est une invention de la volonté créée, selon saint Grégoire de Nysse. La distance infinie entre le créé et l'increé, cette séparation naturelle entre l'homme et Dieu, qui devait pourtant être surpassée dans la déification, devient un abîme infranchissable pour l'homme après qu'il s'est déterminé dans un nouvel état, voisin du non-être, état du péché et de la mort. Pour parvenir à l'union avec Dieu à laquelle est appelée la créature il faudra à présent franchir une triple barrière : celle de la mort, du péché et de la nature.

La voie vers la déification qui était proposée au premier homme ne sera donc pas possible avant que la nature humaine ne triomphe du péché et de la mort. Cette voie de l'union se présentera désormais à l'humanité déchue sous l'aspect du *salut*. Ce terme négatif désigne la suppression d'un obstacle : on est sauvé de quelque chose — de la mort, du péché qui est sa racine. Le plan divin n'a

CAPITOLUL VII.

ICONOMIA FIULUI.

Examinând elementele de teologie care slujesc de temelie pentru învățătura unirii cu Dumnezeu în tradiția Bisericii de Răsărit, am trasat liniile generale ale învățământului despre Ființa necreată și Ființa zidită, despre Dumnezeu și făptură, cei doi termeni acestei uniri. Am ajuns până la marginile cele mai de pe urmă ființei zidite, până la tărâmurile cele mai îndepărtate de Dumnezeu, despărțite de El nu numai prin fire, ca ființa creată, ci prin voința care dă naștere unui nou chip de a fi, cel al păcatului. Căci, după Sfântul Grigore de Nissa, păcatul este o născocire a voinței create. Depărtarea fără de sfârșit dintre zidit și nezidit, această despărțire firească între om și Dumnezeu, care se cădea totuși să fi depășită prin îndumnezeire, ajunge prăpastie de netrecut pentru om după ce s'a hotărât pentru o nouă stare, vecină cu neființa, starea a păcatului și a morții. Pentru a ajunge la unirea cu Dumnezeu, unire la care este chemată făptura, va trebui acum să trecem o întretă stăvilă : a morții, a păcatului și a firii.

Calea către îndumnezeire, care era propusă primului om, nu va fi deci cu neputință înainte ca firea omenească să birue păcatul și moartea. În această cale omul se va prezenta de azi înainte omnirii căzute sub stăvilă a morții. Acest termen negativ arată înălțarea unei putințe (salvat) din ceva - din moarte, din păcat care este rădăcina sa. Planul dumnezeesc n'a fost îndeplinit de Adam ; în locul liniei drepte a sușului spre Dumnezeu, voința primului om a trasat o cale potrivnică firii, ajungând la moarte. Dumnezeu singur poate da oamenilor puțința îndumnezeirii, slobozindu-i în același timp din moarte și din robia păcatului. Ceea ce omul trebuia să atingă ridicându-se către Dumnezeu, realizează Dumnezeu coborând spre om. Iată de ce întretă stăvilă ce ne desparte de Dumnezeu - moarte, păcat, fire - cu neputință de trecut pentru oameni, va fi străbătută de Dumnezeu în ordinea răsturnată, începând prin unirea firilor despărțite, sfârșind prin biruința asupra morții

Examinînd elementele de Teologie care servesc drept temelie pentru dogma unirii cu Dumnezeu în tradiția Bisericii de Răsărit, am trasat liniile generale ale învățării despre Ființa necreată și ființa creată, despre Dumnezeu și făptură, cei doi termeni ai acestei uniri. Am ajuns pînă la limitele cele din urmă ale ființei create, pînă la tărîmurile cele mai îndepărtate de Dumnezeu, despărțite de El nu numai prin fire, ca ființă creată, ci și prin voința care dă naștere unui nou chip de a fi, cel al păcatului. Căci, după Sfîntul Grigore de Nyssa, păcatul este o născocire a voinței create. Depărtarea fără de sfîrșit dintre creat și necreat, această despărțire firească între om și Dumnezeu, care se cădea totuși să fie depășită prin îndumnezeire, ajunge prăpastie de netrecut pentru om după ce s-a hotărît pentru o nouă stare, vecină cu ne-ființa, stare a păcatului și a morții. Pentru a ajunge la unirea cu Dumnezeu, unire la care este chemată făptura, va trebui acum să trecem o întreită stavilă: a morții, a păcatului și a firii.

Calea către îndumnezeire, care este propusă primului om, nu va fi, deci, cu puțință înainte ca firea omenească să biruie păcatul și moartea. De acum înainte, această cale a unirii se va prezenta de azi înainte omenirii căzute, sub înfățișarea **mîntuirii**. Acest termen negativ arată înlăturarea unei piedici: **ești mîntuit (salvat)** din ceva - din moarte, din păcat, care este rădăcina sa. Planul dumnezeiesc n-a fost îndeplinit de Adam; în locul liniei drepte, a suișului spre Dumnezeu, voința primului om a trasat o cale potrivnică firii, ajungînd la moarte. Numai Dumnezeu poate da oamenilor puțința îndumnezeirii,